

2005, cu Enescu, fără Enescu

Deși muzicologia nu îmi este un domeniu extrem de accesibil din cauza lipsei unui exercițiu de învățare dirijat, am urmărit în „calitatea de împătimit al muzicii bune”, ce s-a dorit ori anunțat și ce s-a întreprins în acest an deosebit care marchează o sumă enesciană rotundă. Sătul de statistici, nu voi aluneca în capcana de a arunca cu piatra în cei care au înțeles să prezinte ample proiecte (nefinalizate) - până la simple foite și chiar gânduri de bine. Nu pot totuși să nu remarc cu amărăciune că Anul Enescu a fost până către sfârșitul lunii august un an în care până și micile acțiuni, întreprinse cu scopul de a-l omagia pe Enescu, au rămas nemediatizate. Cred din toată inima că instituții precum *TVR Cultural*, *Radio România Cultural*, *Institutul Cultural Român* etc. s-ar fi putut regăsi cu mult mai mult implicați. Desigur, și noi, cei apropiați mai mult de forma cuvântului, am lipsit din revistele literare, evitând parcă înadins acest subiect. Fără falsă modestie, voi repeta aici că singurele două reviste care au consacrat numere - temă personalității enesciene au fost tot cele din Bacău - „Ateneu” și „Vitralliu”. Septembrie, lunile următoare, vor aduce cu ele, oarecum în nota firescului, și comentarii specializate stărnite de Festivalul de la București. Prea puțin însă se va scrie în presa centrală despre cele care au avut loc atât la Tescani precum și în alte locuri în țară. Să fie asta numai treaba publicațiilor de provincie? Dacă răspunsul vizează categoria afirmativului, atunci, zău așa, aleg provincia cu mare bucurie. Și ca să merg cu pesimismul până la capăt, nu voi fi surprins dacă, în legătură cu Festivalul se va vorbi mai mult în termeni de bărfă. Nimic din „critica constructivă” - cu toate scuzele pentru sintagma preluată din alte timpuri. Concluzionând, regret anul 2005 din perspectiva discutată mai sus. Evenimente fără doză de pragmatism, care nu au ținut cont și de eventuala latură civico-didactică aflată în permanență doar în stare latentă. Ce a urmat? (cel puțin până acum...) Un Enescu neprietenos, de întâlnit doar în calea celor care l-au căutat și încă îl mai caută cu asiduitate. Ce va fi la anul?

Totuși, așa cum afirmam, printre multe din titlurile de paradă, pentru ochiul atent, rămân și alte proiecte care, pentru câțiva, pot părea neimportante sau de mică amploare. Ei bine, nimic mai greșit! În cele ce urmează, mă voi referi la aparițiile editoriale substanțiale, o adevărată bucurie pentru iubitorii de muzică și pentru bibliofili! O notă de excelență din partea *Editurii Rao*, cea care în ultimul timp a bulversat piața de carte cu multe titluri ce ar fi putut fi așezate sub semnul întrebării. De această dată, și-a respectat principiile „de mai ieri” prin girul pe care l-a dat lui Vasile Doros care oferă spre tipărire, așa cum mai înainte am afirmat, o lucrare de-a dreptul monumentală. Albumul se bucură de o prezentare de excepție, cu foaia ce te invită la lectură, cu fotografii și texte plăcut și fericit încadrate în pagină. Și acum - vertical, cu verticalitate - către subiect! „George Enescu în constelația muzicii universale” răspunde unui gol imagistic. Așa cum aflăm din „Cuvânt înainte”, „albumul de față este o încercare de a-l surprinde pe George Enescu, cel mai mare muzician român al tuturor timpurilor, într-o ipostază care să poată genera reflecții asupra dimensiunii și operei sale în contextul național și mai ales în spațiul muzical universal”. Materialul prezentat de autor este o colecție de maximafilie care, plecând de la Enescu, înțelege să facă o incursiune în istoria muzicii universale, stabilind legături cu compozitorul român. Jean-Pierre Mangin, *Președintele Academiei Europene de Filatelie*, ne arată că „maximafilia este o disciplină minunată, puțin cunoscută, dar care permite să se atingă performanțe identice celor din filatelia tradițională, atât în planul cercetării, cât și în cel al rezultatelor din filatelia competitivă”. Concret, criticul muzical Petre Codreanu, ne lămurește în „Exordiu” că maximafilia este „o ramură a filateliei care se definește printr-o potrivire între cartea poștală ilustrată, timbrul care o însoțește, și stampila care le unește. Potriveala mergând de la ceva sugestiv, de la aluzie, până la identitate. Cu un cuvânt mai rar, ceva ce ține de simpatetic. Între ce se vede pe ilustrată, pe marca poștală, uneori și pe stampila este o legătură când discretă, subtilă, când evident evocatoare”.

Colecția autorului, Vasile Doros, reconfigurează interesant traseul geniului român în spațiul muzical universal. Aceasta a fost lansată la *Simpozionul Național de Maximafilie* de la Bacău în 2003 și ulterior prezentată la diferite expoziții naționale și internaționale. De altfel, apropos de *Festivalul George Enescu*, ea a fost expusă și în Aula Ateneului Român pe timpul desfășurării celei de a XVI-a ediții a Festivalului. Apreciată la justa ei valoare, colecția a generat alte și alte invitații către saloane diverse. Timpul trebuia să se oprească măcar pentru o clipă iar aceasta a marcat apariția albumului lui Vasile Doros.

Albumul începe cu „Exordiu” semnat de Petre Codreanu a cărui intervenție pare ceva mai fericită abia către sfârșit. Tonul puțin umflat din prima parte degajă mai degrabă stângăcie dar treptat înflăcărea se stinge în niște judecăți de valoare pertinente. Urmează lămuririle și elogiile lui Jean-Pierre Mangin iar la pagina paisprezece avem... în sfârșit „prologul”. Un mic capitol despre geneza albumului aduce câteva lămuriri suplimentare interesante pentru ca mai apoi, ușor-ușor, cartea să se deschidă propriu-zis către George Enescu. Sunt astfel prezentate o serie de fotografii ale căror explicații nu sunt altceva decât citate: fie din partea marelui muzician român cu referire la arta interpretării, compoziției, referiri în contemporaneitate, fie la rolul unor școli de muzică celebre. Sfera de tip renascentist care se încheagă împrejurul lui Enescu își conduce cititorul către spațiul vienez, german, francez, italian, est european, rus, american etc. Nu cred că am putea bănui în spatele acestei enumerații și o ierarhizare a școlilor cu specific național. Ar fi o perspectivă de tip brut, în tot cazul lacunară. Așa cum e firesc, melomanul caută cât mai repede odată cu deschiderea volumului, acele referințe ce se leagă de interpretii sau compozitorii față de care se simte legat. Din considerente subiective am ales o serie de citate pe care am să le las „să curgă” necomentate, ce vor avea rolul de a demonstra polivalența creatoare a lui Enescu: „Enescu se află la capătul unei distinse filiații de oameni de cultură care au iluminat veacurile trecute, printre care enciclopedistul Cantemir. Urmați-le pilda, ocaziunea vi se prezintă, maestrul Enescu a pornit curentul”. (Ion Simionescu - savant, fost *Președinte al Academiei Române*); „Fără nici o exagerare, Bach este pentru mine ceea ce este Sfânta Cuminecătură pentru creștini; de o jumătate de veac el este pâinea mea de toate zilele, iar muzica sa este muzica sufletului meu”. (George Enescu); „Compozitori clasici din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea au început să apeleze la folclorul românesc, izvor nesecat pentru muzica lui Enescu. Rând pe rând, Daniel Speer, G. Ph. Telemann, Antonio Vivaldi, Mozart, Beethoven, Saveiro Mercadante, Franz Liszt, Johann Strauss etc. și-au manifestat admirația față de cultura muzicală a Țărilor Române” (Viorel Cosma); „Enescu va fi una dintre marile descoperiri ale secolului al XXI-lea, creația sa tălmăcind sufletul omenesc cu o necontestată unitate de însușiri creatoare...”; „Enescu a fost acela care mi-a aprins imaginația... deschizându-mi astfel o perspectivă în tumultul și marea lui Bach... [...] Enescu va rămâne ABSOLUTUL prin care eu îi judec pe alții” (Yehudi Menuhin). Elocvente cuvintele de mai sus pentru universul unei cărți care însumează aproximativ două sute de mari muzicieni de-a lungul a patru secole de istorie a muzicii din perspectiva maximafiliei.

Prin urmare, semnalez o apariție recentă de gală care propune un Enescu viu, o colecție ce va putea fi vizualizată către sfârșitul lunii septembrie la *Campionatul european de maximafilie* la Paris. Prevăd și pentru acolo un succes deosebit care va reclama în permanență sacrificiul: „Timpul nu mai este al meu, ci al operelor mele”. (George Enescu, Bacău, 16 noiembrie 1936).

Marius MANTA

„Orfeul Moldav”

La sfârșitul primei săptămâni din septembrie, Tescaniul a găzduit cea de a XXXVI-a ediție a „Enescu - Orfeul Moldav”. Trei minunate seri de muzică au delectat publicul meloman, prefațate de simpozionul „Enescu - contemporanul nostru”, moderator, conf. dr. Elena Bulai, la care au participat prof. dr. Gheorghe Firca, conf. dr. Laura Vasiliu, dr. Clemansa Firca, lector dr. Ozana Kalmuski - Zarea.

Festivalul desfășurat la Centrul de Cultură „Rosetti Tescanu - George Enescu” din Tescani, organizat de Filarmonica „Mihail Jora” s-a constituit într-o avan-premieră la maratonul muzical întruchipat de a XVII-a ediție a Festivalului internațional „George Enescu” de la București. Astfel, pianistul **Viniciu Moroianu** cântă în 18 septembrie, la București, sub bagheta lui Remus Georgescu, alături de Gabriel Croitoru și Laura Buruiană, **Triplul concert** pentru pian, vioară și violoncel de **Paul Constantinescu**, iar **Alexandru Tomescu** a fost solistul concertului din 6 septembrie în cadrul Festivalului bucureștean, condus și în această ediție de Ioan Hollender, în compania Orchestrei din Kirov, dirijate de Valery Gergiev.

Anul 2005 are o deosebită semnificație pentru lumea muzicală: an internațional Enescu. De la trecerea în neființă a ilustrului compozitor român, violonist, pianist, profesor s-au împlinit 50 de ani.

Ediția din acest an a Festivalului desfășurat la Tescani, un adevărat regal, a fost deschisă de violonistul **Florin Ionescu-Galați**, solist al Filarmonicii din Brașov. Artist apreciat în egală măsură pentru tehnica și lirismul interpretărilor sale, Florin Ionescu-Galați a interpretat **Impromptu concertant**, compus în anul 1903 de George Enescu, **Sonata nr.2 op.12** și **Sonata op.47, „Kreutzer”** de Ludwig van Beethoven, fiind acompaniat la pian de **Diana Dogaru** - lector univ. la Facultatea de Muzică din Brașov.

Florin Ionescu-Galați, discipol al tatălui său, dirijorul I. Ionescu-Galați și al maestrului Ștefan Gheorghiu, este deținător a numeroase premii, inclusiv premiul „George Enescu” în 1991 și al Premiului pentru promovarea muzicii românești în circuitul internațional. Declarat „solistul anului 2000” în Turcia, violonistul susține recitaluri și concerte în Europa, Japonia, SUA, realizează numeroase înregistrări și cântă în festivaluri internaționale de prestigiu.

Pentru cea de a doua seară muzicală a fost invitat pianistul **Viniciu Moroianu**, al cărui recital a electrizat sala. Deasemeni, laureat al Festivalului „George Enescu” în 1991, și câștigător a importante premii, elevul Martei Paladi și al maestrului Gabriel Amiraș, are concerte cu toate Filarmonicile din țară, în Grecia, Italia, Franța, Bulgaria, Moldova, are anual recitaluri la Ateneul Român. Programul său s-a deschis cu **Partita I in Si bemol major** de Johann Sebastian Bach, după care au urmat câteva capodopere enesciene din toate cele trei **Suite pentru pian**, în final dând viață superbilor „**Ani de pelerinaj**” imaginați sonor de **Franz Liszt**.

Ca de obicei, ultima seară, în aer liber, a aparținut Orchestrei filarmonice „Mihail Jora”, la pupitrul căreia s-a aflat maestrul **Ovidiu Bălan**. Ei au cântat **Menuet lent** și **Intermezzo** de George Enescu, l-au acompaniat pe **Alexandru Tomescu** în paginile **Concertului nr.2** în sol minor pentru vioară și orchestră de **Sergei Prokofiev**, opus realizat în ultimul an de viață al compozitorului rus, 1953.

Alexandru Tomescu a început studiul vioarei cu mama sa, a continuat cu maestrul Gheorghiu și s-a perfecționat la Salzburg, Berlin, Dresda, Los Angeles. În 1999 obține Premiul I la Concursul internațional „G. Enescu”. Concertele pe care le susține în întreaga lume și aprecierile primite de la Sir Yehudi Menuhin, îl onorează pe acest remarcabil tânăr, președinte al Fundației „Remember Enescu”.

În ambianța de neuitat, caldă și evocatoare a Tescanilor, concertul prezentat de prof. Gheorghe Firca s-a încheiat cu splendidele armonii ale **Simfoniei nr.35** în Re major, suprintitulată **Hafner** din creația lui Wolfgang Amadeus Mozart.

Ozana KALMUSKI - ZAREA